

OHJEITA KUOLINPESÄN ASIOITA HOITAVALLE

Läheisen menettäminen on tilanne, joka surun keskelläkin vaatii omaisilta paljon käytännön järjestelyitä. Tästä ohjeesta löytyvillä neuvoilla haluamme helpottaa kuolinpesään liittyvien asioiden hoitamista UB:ssa.

Huomioithan, että tämä ohje ei ole kattava esitys perintöoikeudesta, vaan siinä on esitetty ainoastaan keskeisimmät pääsäännöt kuolinpesän asioiden hoitamiseen liittyen. Pelkästään tämän ohjeen perusteella ei tule tehdä mitään oikeudellisia asiakirjoja tai toimenpiteitä kuten perunkirjoitusta, ositusta tai perinnönjakoa.

Kuolinpesän asioiden hoitaminen UB:ssa ennen perunkirjoitusta

Henkilön kuoltua hänen oikeutensa ja velvollisuutensa siirtyvät kuolinpesälle. Kuolinpesän asioista päättävät pesän osakkaat yhdessä aina perinnönjakoon asti.

Kuolemantapauksesta tiedottaminen

Omaisien on ilmoitettava UB:lle kuolemantapauksesta kirjallisesti (esimerkiksi sähköpostitse) mahdollisimman nopeasti, jotta asiakkuutta koskevat tiedot saadaan päivitettyä ajan tasalle.

Vainajan tekemät sopimukset

Vainajan elinaikanaan tekemät sopimukset sitovat kuolinpesää. Lain mukaan kuolinpesä tulee vainajan tilalle sopimussuhteeseen ja sopimusten mukaiset oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät kuolinpesälle. Vainajan antamat valtuutukset hoitaa raha- ja tiliasioitansa eivät kuitenkaan jatku kuolinpäivän jälkeen, vaan kuolinpesän on päivitettävä nämä ajan tasalle.

Vainajan tileihin, arvopaperisäilytyksiin yms. annetut käyttöoikeudet lakkautetaan, kun UB on saanut tiedon kuolemasta. Tämä siksi, että lain mukaan pesän varojen käytöstä päättävät pesän osakkaat yhdessä.

Yksikin pesän osakas voi

- saada tarvittaessa perunkirjoitusta varten tietoja vainajan varallisuudesta, lainoista ja vastuista kuolinpäivältä (ei kuitenkaan transaktioista tätä edeltävältä ajalta)
- saada perunkirjoitusta varten saldo- ja muut tarpeelliset todistukset sekä salkkuraportit vainajan varallisuudesta kuolinpäivältä
- saada tietoja vainajan sijoitusasioiden tilanteesta kuolinpäivänä sekä sen jälkeiseltä ajalta

Edellä mainittujen asioiden hoito edellyttää, että UB:lle toimitetaan kopio **virkatodistuksesta**, josta henkilön asema kuolinpesän osakkaana käy ilmi. Osakas voi myös valtuuttaa **yksilöidyllä valtakirjalla** jonkun toisen tekemään yllämainittuja toimenpiteitä puolestaan. Esimerkiksi avoin asianajovaltakirja ei näin ollen ole riittävä, vaan valtakirjasta tulee ilmetä selkeästi mitä valtuutettu on valtuutuksen nojalla oikeutettu tekemään.

Lesken omissa nimissä oleva omaisuus, mm. henkilökohtaiset pankkitilit eivät kuulu kuolinpesään, vaikka ne onkin ilmoitettava perunkirjassa. Leski hoitaa edelleen täysin itsenäisesti omaisuuttaan.

Kuolinpesän asioiden hoitaminen UB:ssa perunkirjoituksen jälkeen

Lain mukaan kuolinpesän varojen käytöstä päättävät kuolinpesän osakkaat yhdessä. Muissa kuin edellä mainituissa asioissa, joita kuka tahansa pesän osakas voi hoitaa, kuolinpesän osakkaiden on siten joko asioitava UB:ssa yhdessä tai heidän valtuutettava yksilöidyllä valtakirjalla valitsemansa henkilö hoitamaan kuolinpesän asioita UB:ssa. Valtakirjasta tulee käydä selville, mihin toimenpiteisiin valtuutettu henkilö on oikeutettu. Valtuutettu voi olla kuolinpesän osakas tai täysin ulkopuolinen henkilö. Valtakirjamalli on tämän ohjeen lopussa.

Kaikkien kuolinpesän osakkaiden suostumus tai heidän antama valtuutus tarvitaan esimerkiksi silloin, kun

- nostetaan varoja kuolinpesän tililtä
- myydään arvopapereita
- lopetetaan kuolinpesän tilit ja arvopaperisäilytykset
- halutaan tietoa vainajan elinaikaisista sijoituksista ja arvopaperikaupoista
- tehdään uusia sopimuksia tai sitoumuksia koskien kuolinpesän omaisuutta
- maksetaan vainajan tililtä lasku, joka ei ole selvästi kuolinpesälle kuuluva (esimerkiksi perintöverojen maksu)
- jaetaan UB:ssa olevaa varallisuutta

Vaihtoehto kuolinpesän osakkaiden yhteishallinnolle on tuomioistuimen määräämän pesänselvittäjän hallinto. Osakkaat voivat hakea tuomioistuimelta kuolinpesään pesänselvittäjän. Pesän selvityksestä johtuvat kustannukset maksetaan kuolinpesän varoista. Mikäli tuomioistuin on määrännyt kuolinpesään pesänselvittäjän,

ainoastaan hänellä on oikeus hoitaa kuolinpesän pankkiasioita. Kuolinpesän osakkailla ei tällöin edes yhdessä ole oikeutta käyttää vainajan tilejä. Tässä tapauksessa UB tarvitsee kopion käräjäoikeuden päätöksestä, jossa pesänselvittäjä on määrätty.

Perittävä voi testamentissaan määrätä testamentin toimeenpanijan, jolla on lähes sama toimivalta kuin pesänselvittäjällä, jollei testamentista muuta ilmene.

Tarvittavat asiakirjat UB:ssa asiointia varten

On kaikkien kuolinpesän osakkaiden etu, että UB tutkii huolellisesti kuolinpesään liittyvät asiakirjat. Koska asiakirjojen käsittely vaatii aikaa, suositellaan niiden toimittamista UB:lle yhdellä kertaa, kun perunkirjoitus on pidetty.

UB:ssa asiointia varten UB tarvitsee kopiot seuraavista asiakirjoista:

- Perukirja
 - i. UB vaatii kopion perunkirjasta täyttääkseen huolellisuusvelvoitteensa osakkaita selvitettyä. Perukirjasta tarkistetaan, että kaikki pesän osakkaat ovat pesän suorittamisessa oikeustoimissa edustettuina.
 - ii. Osakkaiden selvittämiseksi vainajan henkilötietojen ja pesän osakkaiden pitää näkyä UB:lle toimitetussa perukirjassa. Perukirja sisältää kuitenkin runsaasti tietoa, eikä UB aina tarvitse kaikkia perukirjan tietoja. Sen vuoksi UB:lle on toimitettava koko perukirja, mutta siitä voidaan peittää vainajan ja lesken varallisuusasemaa koskevia tietoja.
 - iii. Maistraatin vahvistama perukirja, joka toimii myös virallisena osakasluettelona, jolloin kuolinpesän osakkaiden virkatodistuksia tai vainajan sukuselvitystä ei tarvitse toimittaa UB:lle. Tätä suositellaan asioiden nopeuttamiseksi.
- vainajan sukuselvitys, eli katkeamaton virkatodistusketju vainajasta 15 vuoden iästä kuolemaan, mikäli perukirjan osakasluetteloa ei ole vahvistettu.
- testamentti ja sen tiedoksiantotodistukset
- virkatodistus jokaisesta pesän osakkaasta
- rekisteröity avioehtosopimus
- edesmenneen puolison perukirjan kopio liitteineen
- jos edesmenneen puolison pesä on jo jaettu, tulee lisäksi toimittaa ositus- ja jakokirja
- jos vainaja on eronnut elämänsä aikana, tulee toimittaa todistus siitä, että ositus on avioeron jälkeen tehty
- lainvoimainen ositus- ja/tai perinnönjakokirja
- mahdollisen ositus- ja perinnönjakoon liittyvän maistraatin luvan, mikäli kuolinpesän osakkaana on edunvalvottava
- kirjallinen perinnöstä luopumisilmoitus ja luopuneen henkilön katkeamaton virkatodistusketju 15 vuoden iästä alkaen
- yksilöity valtakirja henkilölle, joka on oikeutettu hoitamaan pesän asioita.

UB tarvitsee lainvoimaisen ositus- ja/tai perinnönjakokirjan, jotta se voi kirjata perinnönjaossa tulleet arvo-osuudet osakkaiden arvo-osuustileille. Lainvoimainen jakokirja on myös välttämätön, jos jaossa tulleita vakuuksia pantataan.

Perinnönjako tulee lainvoimaiseksi heti, kun kaikki osakkaat hyväksyvät perinnönjaon ja ilmoittavat, etteivät tule sitä moittimaan. Mikäli osakkaat eivät heti hyväksy perinnönjakoa, alkaa kuuden kuukauden moiteaika. Moiteajan umpeuduttua osakkaiden on pyydettävä vainajan viimeisen asuinpaikan käräjäoikeudelta todistus siitä, ettei moitekannetta ole nostettu.

Yleistä tietoa kuolinpesälle

Perunkirjoitus

Jokaisesta suomalaisesta tai Suomessa asuvan jälkeen on toimitettava perunkirjoitus. Perunkirjoituksessa laaditaan asiakirja, jota kutsutaan perukirjaksi ja joka on luettelo kuolinpesään kuuluvasta omaisuudesta ja sen osakkaista. Perunkirjoituksen toimittamisvelvollisuus on pääasiassa sillä kuolinpesän osakkaalla, jonka hoidossa jäämistöomaisuus on ja joka siten lähtökohtaisesti on myös parhaiten perillä vainajan asioista. Vainajan varoista ja veloista on lain mukaan laadittava perukirja kolmen kuukauden kuluessa kuolemasta. Perintöveron määräämiseksi perukirja toimitetaan vainajan viimeisen kotipaikan veroviranomaiselle kuukauden kuluessa perukirjan tekemisestä. Perukirja toimii myös omaisuusluettelona perinnönjaossa. Verohallinto ja maistraatit ovat julkaisseet ohjeita perunkirjoituksen toimittamisesta ja perukirjan laatimisesta.

Kuolinpesän osakkaat

1. Lakimääräiset perilliset
 - vainajan lapset tai lastenlapset
 - leski, jos vainajalla ei ollut lapsia tai lastenlapsia
 - vainajan vanhemmat, ellei vainajalla ollut lapsia, lastenlapsia tai leskeä
 - vainajan sisarukset tai heidän lapsensa, jos vainajan vanhemmat eivät ole enää elossa
 - vainajan isovanhemmat tai isovanhemman kuoltua tädit, sedät ja enot. Serkut eivät ole kuolinpesän osakkaita.
2. Leski ositukseen asti, jos puolisoilla ei ollut avio-oikeuden täysin poissulkevaa avioehtoa
3. Yleistestamentinsaaja, eli henkilö, joka on saanut testamentilla omistusoikeuden vainajan koko omaisuuteen tai murto-osaan siitä.
4. Toissijainen perinnön tai testamentin saaja (ensisijaisen perinnön- tai testamentinsaajan kuoltua)
5. Valtio, ellei edellä mainittuja tahoja ole

Avopuoliso ei ole lakimääräinen perillinen eikä hänellä ole myöskään avio-oikeutta eikä hän siten ole kuolinpesän osakas, ellei hänen hyväksen ole tehty testamenttia.

Testamenti

Henkilö määrää testamentilla, miten hänen omaisuutensa on kuoleman jälkeen jaettava. Yleistestamentissa tekijä antaa testamentin saajalle omistusoikeuden koko omaisuuteensa tai sen murto-osaan tai loppujäämistöön sen jälkeen, kun erityismääräykset on täytetty. Erityistestamentin nojalla saaja saa tietyn rahasumman, omistusoikeuden johonkin esineeseen tai käyttöoikeuden koko jäämistöön tai johonkin sen osaan. Yleistestamentin saaja on kuolinpesän osakas, mutta erityistestamentinsaaja ei. Hallinto-oikeus- eli käyttöoikeustestamenti oikeuttaa puolestaan rahatilien korkoihin, arvo-osuustilien osakkeiden osinkoihin ja muun omaisuuden mahdollisiin tuottoihin.

Jos testamentinsaaja tahtoo vedota testamenttiin, tulee hänen antaa testamentti tiedoksi lakimääräisille perillisille. Mikäli vainajalla ei ole lakimääräisiä perillisiä, testamentti annetaan tiedoksi Valtiokonttorille. Perillinen voi testamentin tiedoksi saatuaan ilmoittaa hyväksyvänsä testamentin, jolloin testamentti saavuttaa hänen osaltaan lainvoiman. Muussa tapauksessa perillisellä on kuuden kuukauden aika harkita, nostaako hän testamentista moitekanteen. Moiteaika alkaa tiedoksiannosta. Jos moiteoikeutta ei ole määräajassa käytetty, testamentti tulee lainvoimaiseksi. Lainvoimaisuus osoitetaan vainajan viimeisen asuinpaikan käräjäoikeuden antamalla todistuksella siitä, että testamenttia ei ole moitittu.

Lakiosa

Rintaperillisellä on oikeus lakiosaan. Rintaperilliset ovat vainajan lapset ja adoptiolapset, sekä heidän jälkeläisensä, mikäli he ovat itse kuolleet aikaisemmin. Oikeus lakiosaan merkitsee sitä, että testamentti on perillistä kohtaan tehoton siltä osin kun se estää häntä saamasta lakiosaansa jäämistöstä. Lakiosansa haluavan rintaperillisen on tehtävä lakiosailmoitus testamentinsaajalle kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun rintaperillinen on saanut tiedon testamentista. Lakiosailmoituksen esittänyt rintaperillinen on kuolinpesän osakas lakiosan suorittamiseen asti.

Edunvalvonta

Edunvalvonnassa ovat alaikäiset sekä ne täysi-ikäiset henkilöt, joille on määrätty edunvalvoja. Jos kuolinpesän osakkaina on alaikäisiä lapsia, on perukirja toimitettava veroviranomaisen lisäksi maistraatille. Tärkeinä pidettäviä oikeustoimia varten, kuten ositus ja perinnönjako, tarvitsee edunvalvoja maistraatin luvan. Tällaisessa tapauksissa kopio maistraatin luvasta on toimitettava myös UB:lle.

Edunvalvojalle on määrättävä sijainen tilanteissa, joissa edunvalvojan ja edunvalvonnassa olevan etujen välillä on ristiriita. Tällainen tilanne saattaa syntyä, jos edunvalvoja itse tai hänen lapsensa on itse saman kuolinpesän osakas. Myös kopio maistraatin päätöksestä edunvalvojan sijaisen määräämisestä on toimitettava UB:lle. Lisätietoja edunvalvonnasta saa edunvalvottavan kotipaikan maistraatista.

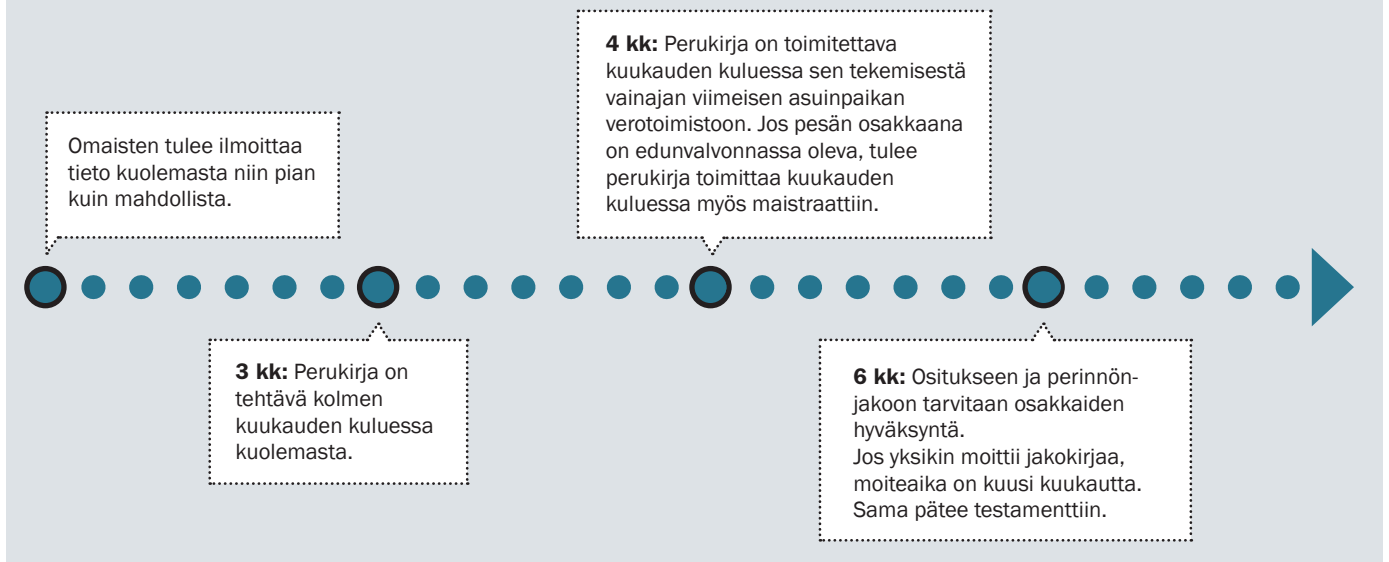
Omaisuuksien ositus tai erottelu ja perinnönjako

Avioliiton päätyttyä toimitetaan puolisoitten välillä omaisuuden jakaminen, jota kutsutaan ositukseksi tai omaisuuden erotteluksi riippuen siitä, onko puolisoilla avio-oikeutta toistensa omaisuuteen vai ei. Osituksen ja erottelun tarkoitus on selvittää, mikä varallisuus kuuluu leskelle ja mikä vainajan perillisille. Perinnönjako puolestaan tarkoittaa vainajalle kuuluvan omaisuuden jakamista perillisille. Omaisuuden jakamiselle ja perinnönjakoille ei ole määrätty mitään määräaikaa, mutta niitä ei saa toimittaa, ennen kuin pesän ja vainajan velat on maksettu.

Pääsääntöisesti pesän osakkaat saavat toimittaa jaon sopimallaan tavalla. Jos kuitenkin joku pesän osakkaista on alaikäinen tai hänelle on määrätty edunvalvoja, on osituksen, erottelun ja perinnönjaon toimittamiseen saatava maistraatin lupa, mikäli jako suoritetaan ilman pesänjakajaa. Jos jonkun osakkaan osuus pesästä on ulosmitattu tai jos yksikin osakas sitä vaatii, on pesänjakajan toimitettava jako.

Jaosta on laadittava kirjallinen perinnönjakosopimus, jonka kaikki pesän osakkaat allekirjoittavat ja jonka kaksi esteetöntä todistajaa todistaa oikeaksi. Mikäli pesänjakaja on määrätty kuolinpesään hoitamaan perinnönjakoa, allekirjoittaa pesänjakaja yksin jakokirjan. Perinnönjako tulee lainvoimaiseksi, jos kaikki osakkaat hyväksyvät perinnönjaon ja ilmoittavat, että he eivät tule sitä moittimaan.

Jako-osuuksien määrittäminen kuuluu kuolinpesän osakkaille, eikä UB voi ottaa kantaa jako-osuuksiin. Jotta osakkaan perinnönjaossa saamat arvo-osuudet voitaisiin kirjata oikeille arvo-osuustileille, tulee UB:lle toimittaa lainvoimainen ositus- tai erottelusopimus ja perinnönjakokirja.

VALTAKIRJA KUOLINPESÄN ASIOIDEN HOITAMISEKSI UB:SSA

Huomioitahan, että valtakirja astuu voimaan vasta, kun UB on tutkinut perukirjan liitteineen.

Vainajan nimi _____

Vainajan henkilötunnus _____

Kuolinpäivä _____

Valtuutettu

Valtuutetun henkilötunnus _____

Valtuutetun allekirjoitus _____

Valtuutettu on oikeutettu seuraaviin toimiin:

Valitkaa luettelosta rastilla vain ne asiat, joihin valtuutus annetaan. Yliviivaa tarpeettomina ne kohdat, joihin valtuutusta ei anneta. Täydennä luetteloa tarvittaessa.

- Maksamaan laskuja ja tekemään tilisiirtoja.
- Nostamaan varoja kuolinpesän UB:ssa avattuihin salkkuihin liitetyiltä pankkitileiltä.
- Saamaan käyttöoikeuden kuolinpesän tilille tai arvopaperisäilytykseen.
- Saamaan kaikki haluamansa tiedot haluamaltaan ajalta UB Omaisuudenhoito Oy:ssä, UB Securities Oy:ssä sekä UB Rahastoyhtiö Oy:ssä olevista vainajan pankki- ja arvo-osuustileistä, luotoista ja vastuista.
- Irtisanomaan ja lopettamaan kuolinpesän pankki- ja arvo-osuustilejä.
- Avaamaan kuolinpesän nimiin uusia pankki- ja arvo-osuustilejä.
- Myymään arvo-osuuksia kuolinpesän arvo-osuustililtä ja arvopapereita kuolinpesän säilytyksestä.
- Myymään kuolinpesän rahasto-osuuksia.
- Tilaamaan vainajan arvopaperisäilytykseen liittyvän UB:n internet-palvelun tunnukset sekä saamaan sitä kautta kaikki saatavissa olevat tiedot ja tilitapahtumat vainajan arvopaperisäilytyksestä ja tileistä.
- Muuttamaan kuolinpesän postin nimelle ja osoitteelle: c/o _____
- Muuta, mitä? _____

Vainajan nimi _____

Kuolinpesän osakkaat

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Henkilötunnus _____

Paikka ja päivämäärä _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Henkilötunnus _____

Paikka ja päivämäärä _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Henkilötunnus _____

Paikka ja päivämäärä _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Henkilötunnus _____

Paikka ja päivämäärä _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Henkilötunnus _____

Paikka ja päivämäärä _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Henkilötunnus _____

Paikka ja päivämäärä _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Henkilötunnus _____

Paikka ja päivämäärä _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Henkilötunnus _____

Paikka ja päivämäärä _____